

دارونامه

دکتر سیده کوثر موسوی نسب

داروساز

کارشناس دارویی شبکه بهداشت شهرستان فومن

این دارونامه که با هدف آموزش تکمیلی نکات دارویی به هم‌روزان محترم تدوین شده‌است شامل مباحثی پیرامون عناوین زیر می‌باشد:

- توصیه‌های مهم دارویی
- نحوه تهیه انواع سوسپانسیون‌ها
- نحوه صحیح استفاده اشکال دارویی چشمی (قطره و پاد‌های چشمی)

توصیه‌های مهم دارویی

❖ قرص آسپرین:

- ✓ برای به حداقل رساندن عوارض دستگاه گوارش دارو همراه با غذا یا یک لیوان آب میل شود.
- ✓ در صورت استنشام بوی سرکه از آسپرین، از مصرف آن خودداری شود.
- ✓ از دادن آسپرین به کودکان زیر ۱۶ سال پرهیز شود.

❖ قرص مبندازول (جویدنی):

- ✓ دوره درمان دارو علی‌رغم احساس بهبودی حتماً کامل شود.
- ✓ برای مصرف این دارو، می‌توان قرص را خرد و سپس با غذا مخلوط کرد و یا به طور کامل جویده شود.

❖ شربت پی‌پرازین:

- ✓ دارو بیش از مقدار توصیه شده مصرف نشود و دوره درمان دارو علی‌رغم احساس بهبودی حتماً کامل شود.
- ✓ در صورت ناراحتی گوارشی می‌توان دارو را با معده پر استفاده کرد اما مصرف آن با معده خالی اثر بیشتری دارد.
- ✓ شربت پی‌پرازین در افراد با سابقه تشنج و نیز نقص عملکرد کلیه منع مصرف دارد.

❖ شربت دیفن‌هیدرامین:

- ✓ در کودکان زیر ۲ سال شربت دیفن‌هیدرامین حتماً با نظر پزشک مصرف شود.
- ✓ از شربت دیفن‌هیدرامین به عنوان داروی خواب‌آور بی‌خطر بزرگسالان برای مصرف کوتاه مدت (کمتر از ۴ هفته) نیز می‌توان کمک گرفت؛ برای این منظور ۱ الی ۲ قاشق غذاخوری شربت دیفن‌هیدرامین، نیم ساعت قبل خواب توصیه می‌شود.

✓ از شربت دیفن‌هیدرامین به عنوان داروی مسافرت نیز می‌توان کمک گرفت؛ برای این منظور ۱ الی ۲ قاشق شربت دیفن‌هیدرامین، نیم ساعت قبل شروع سفر توصیه می‌شود.

❖ قطره نیستاتین:

✓ ابتدا چند بار شیشه دارو را تکان دهید تا ذرات پودر از هم باز شوند سپس در دو مرحله تا خط نشانه به پودر آب جوشیده‌شده سرد اضافه کنید و هر بار شیشه را به خوبی تکان دهید.

✓ پس از آماده‌سازی، قطره نیستاتین به مدت ۷ روز در یخچال قابل نگهداری است؛ در صورتی که بیش از ۷ روز از آماده‌سازی گذشته باشد باید باقی‌مانده دور ریخته شود.

✓ قبل هر بار مصرف نیز قطره را به خوبی تکان دهید.

❖ سوسپانسیون آموکسی سیلین:

✓ این سوسپانسیون پس از آماده‌سازی به مدت ۷ روز در دمای اتاق و یا به مدت ۱۴ روز در یخچال قابل نگهداری است و پس از این مدت، باقی‌مانده باید دور ریخته شود.

✓ بیمار می‌تواند این دارو را با شیر، شیرخشک، آمپوه، آب و نیز هر نوشیدنی خنک بدون گاز مخلوط و مصرف کند (به این ترتیب تداخلی بین مصرف این فراورده با شیر، شیرخشک و آمپوها وجود ندارد) و در این صورت دارو باید بلافاصله بعد مخلوط شدن میل شود؛ در غیر این صورت دور ریخته شود.

❖ سوسپانسیون پنی سیلین وی:

✓ این سوسپانسیون پس از آماده‌سازی به مدت ۷ روز در دمای اتاق و یا به مدت ۱۴ روز در یخچال قابل نگهداری است و پس از این مدت باقی‌مانده باید دور ریخته شود.

✓ برای افزایش جذب این دارو باید با معده خالی و همراه با یک لیوان پر آب میل شود اما در صورت ناراحتی گوارشی بعد غذا میل شود.

این سوسپانسیون فقط با آب میل شود (قابل مخلوط شدن با آمپوه و شیر نیست).

❖ سوسپانسیون کوتریموکسازول:

این سوسپانسیون حتما باید با آب فراوان میل شود و همچنین ✓

در طی درمان با این دارو بیمار مصرف آب و مایعات را افزایش دهد.

در طی مصرف این دارو از قرار گرفتن زیر نور شدید آفتاب ✓
پرهیز کنند.

در صورت بروز اسهال در پی مصرف این دارو، سریعا به ✓

پزشک مراجعه شود (عارضه اسهال این دارو ممکن است پس از یک

روز مصرف دارو و حتی تا ۳ ماه بعد از درمان در بیمار ایجاد شود).

❖ سوسپانسیون آلومینیوم ام‌جی-اس:

این دارو نیم ساعت تا یک ساعت بعد غذا میل شود. ✓

✓ هر بار قبل مصرف به خوبی تکان داده شود.

✓ ترجیحا ۲ ساعت قبل و بعد از مصرف این دارو، هیچ داروی دیگری مصرف نگردد زیرا بر جذب اکثر داروها تاثیر می‌گذارد (در صورت نیاز به مصرف داروهای دیگر همزمان با این سوسپانسیون حتما با داروساز یا پزشک معالج مشورت کنید).

❖ پودر آراس:

✓ محتویات هر پاکت (حاوی ۱ گرم پودر)^۱ در ۱ لیتر آب حل شود.

✓ محلول آماده شده تا ۲۴ ساعت در یخچال قابل نگهداری است و باقی‌مانده باید دور ریخته شود.

✓ بهترین بیمار محلول را جرعه جرعه میل کند.

^۱در حال حاضر در بازار دارویی پودر ORS هم به صورت بسته‌های ۱ گرمی و هم به صورت بسته‌های ۲۵۰ میلی‌گرمی موجود است؛ بسته‌های ۱ گرمی در ۱ لیتر آب و بسته‌های ۲۵۰ میلی‌گرمی در ۲۵۰ میلی‌لیتر آب حل شوند.

نحوه تهیه سوسپانسیون‌ها

برای تهیه انواع سوسپانسیون باید از آب جوشیده‌شده سرد استفاده کنید زیرا اگر از آب نجوشیده استفاده شود اثر آنتی بیوتیک از بین می‌رود.

ابتدا باید ظرف دارو را کاملا تکان دهید تا پودرها از هم باز شوند، سپس آب جوشیده سرد را تا خط نشانه روی ظرف اضافه کنید و در نهایت شیشه را به خوبی تکان دهید تا محتویات آن به شکل سوسپانسیون درآید. به خاطر داشته باشید بعد از اتمام این مراحل ظرف دارو باید نیم ساعت به صورت ساکن قرار گیرد؛ در این مدت سطح دارو اندکی از خط مورد نظر پایین تر می‌آید و مجدداً باید مقداری آب به سوسپانسیون اضافه شود تا به سطح مشخص بازگردد.

همواره باید قبل از هر بار مصرف ظرف دارو را به خوبی تکان دهید.

همواره برای اطمینان از نحوه نگهداری سوسپانسیون‌ها به بروشور

شرکت سازنده رجوع شود.

نحوه صحیح استفاده اشکال دارویی چشمی

نحوه استفاده قطره چشمی:

۱. ابتدا دست‌های خود را به خوبی با آب و صابون شسته و خشک کنید.
۲. سر خود را به عقب خم کنید.
۳. با هر دو چشم خود به سقف نگاه کنید.
۴. با یک دست پلک پایینی خود را به سمت پایین بکشید تا یک فضا (حفره) ایجاد شود و با دست دیگر که روی پیشانی خود گذاشته‌اید قطره را در فاصله تقریباً ۲ سانتیمتری از چشم نگه دارید.

۵. تعداد قطره‌ی تجویزی را درون حفره‌ی ایجاد شده (بین بینی و چشم) بریزید (هیچ‌گاه قطره را مستقیماً درون کره‌ی چشم نچکانید).
۶. بعد از ریختن قطره چشمان خود را ببندید و پلک نزنید.

۷. نقطه ای که پلک به بینی وصل می‌شود را فشار دهید و این عمل را برای ۲ تا ۳ دقیقه ادامه دهید.

نکته ۱: از تماس سر ظرف قطره با چشم جلوگیری شود.

نکته ۲: ظرفیت چشم حداکثر یک قطره است و با ریختن بیش از یک قطره، قطره قبلی شسته می‌شود؛ بنابراین اگر لازم است همزمان چند دارو به شکل قطره مصرف شود، حداقل ۵ تا ۱۰ دقیقه فاصله‌ی زمانی بین دو قطره رعایت گردد (توجه کنید اگر برای مثال لازم است از قطره چشمی سولفاستامید به صورت هر ۶ ساعت ۲ قطره در چشم استفاده شود نیز لازم است در هر نوبت بین آن ۲ قطره فاصله زمانی ۵ تا ۱۰ قطره رعایت شود).

نحوه استفاده پیاد چشمی

۱. ابتدا دست‌های خود را با آب و صابون به خوبی شسته و خشک کنید.
۲. با یک دست پلک پایینی خود را به سمت پایین بکشید.
۳. با هر دو چشم به سقف نگاه کنید.
۴. با فاصله مناسب و به طوری که سر ظرف پیاد به چشم برخورد نداشته باشد، یک لایه نازک از پیاد چشمی را داخل یا روی لبه‌ی پایینی پلک بمالید.
۵. چشم‌ها را ببندید تا پیاد فرصت کافی برای جذب شدن داشته باشد (در این مرحله در صورت امکان بیمار می‌تواند به آرامی پلک بزند تا پیاد در چشم پخش بهتری داشته باشد).

- نکته ۱: از تماس سر ظرف پیاد با چشم جلوگیری شود.
- نکته ۲: در صورتی که بیمار ملزم به استفاده همزمان قطره و پیاد چشمی می‌باشد، ابتدا قطره‌ی چشمی و حداقل بعد از ۱۵ دقیقه پیاد چشمی استفاده شود.

نکته ۳: بعد از مصرف پیاد چشمی، به دلیل ساختار چرب پیاد، دید بیمار اندکی تار می‌شود که امری طبیعی بوده و جای نگرانی نیست.

نکته ۴: به دلیل تار شدن دید بیمار بعد مصرف پیاد چشمی، توصیه می‌شود که پیادها قبل خواب استفاده شوند.

نکته ۵ (مهم): در طول مدتی که چشم دچار بیماری می‌باشد و بیمار از فرآورده‌های دارویی چشمی از جمله قطره یا پیاد چشمی استفاده می‌کند، حتما باید از مصرف لنزهای تماسی خودداری شود؛ چرا که احتمال آسیب همزمان به چشم و لنز تماسی وجود دارد.

((نکات مهم دارونامه مرجع جهت یادآوری))

○ چیدن داروها در قفسه:

داروها ممکن است به دو صورت در کنار هم چیده شوند:

- بر اساس شکل دارو مانند چیدن قرص‌ها کنار هم.

- بر اساس گروه درمانی مانند چیدن آنتی‌بیوتیک‌ها کنار هم.

در چیدن دارو در قفسه رعایت این نکته الزامی است که باید داروی با تاریخ انقضای طولانی‌تر پشت داروی با تاریخ انقضای کوتاه‌تر چیده شود. در تحویل دارو نیز باید داروی با تاریخ انقضای کوتاه‌تر قبل از داروی با تاریخ انقضای طولانی‌تر به بیمار تحویل شود.

○ مصرف زیاد قرص آلومینیوم ام‌جی و آلومینیوم ام‌جی اس می‌تواند باعث بروز اسهال شود.

○ اگر کودک هنگام خوردن او.آر.اس استفراغ کند، ده دقیقه بعد دوباره به او محلول او.آر.اس بدهند. دادن محلول خنک او.آر.اس با حجم کم و به دفعات مکرر، در کنترل استفراغ موثر است.

○ بهتر است قرص مبندازول همراه با غذا به خصوص غذاهای چرب مصرف شود.

○ به بیمار توصیه شود قبل از مصرف پیاد جلدی مانتول یا متیل سالیسیلات بهتر است کمی از آن را روی قسمت کوچکی از پوست بمالند و اگر پس از ۱۰ دقیقه جای آن قرمز نشد و خارش پیدا نکرد، آن‌گاه استفاده کنند.